

VILNIUS UNIVERSITY

SIMONA PETRAITYTĖ

FRAMING OF THE ROLES OF ACADEMIC LIBRARIES IN LITHUANIA
(DISCOURSE ANALYSIS)

Summary of the Doctoral Dissertation

Social Sciences, Communication and Information (08 S)

Vilnius, 2013

The dissertation was written at Vilnius University in 2009-2013

Academic supervisor:

Prof. Dr. Elena Macevičiūtė (Vilnius University, Social Sciences, Communication and Information – 08S)

Dissertation will be defended at the Communication and Information Sciences Council of Vilnius University:

Chairperson – Assoc. Prof. Dr. Rimvydas Laužikas (Vilnius University, Social Sciences, Communication and Information – 08S)

Members:

Prof. Dr. Zenona Ona Atkočiūnienė (Vilnius University, Social Sciences, Communication and Information – 08S)

Prof. Dr. Renaldas Gudauskas (Martynas Mažvydas National Scientific Library of Lithuania, Social Sciences, Communication and Information – 08S)

Prof. Dr. Arvydas Pacevičius (Vilnius University, Social Sciences, Communication and Information – 08S)

Assoc. Prof. Dr. Regina Varnienė-Janssen (Martynas Mažvydas National Scientific Library of Lithuania, Social Sciences, Communication and Information – 08S)

Opponents:

Assoc. Prof. Dr. Marija Prokopčik (Vilnius University, Social Sciences, Communication and Information – 08S)

Assoc. Prof. Dr. Audronė Telešienė (Kaunas University of Technology, Social Sciences, Sociology – 05S)

The public defence of the dissertation will be held at 10 am on the 13th of December 2013 at the Vilnius University, Faculty of Communication, lecture hall Audronė Glosienė.

Address: Saulėtekio ave. 9, LT-10222, Vilnius, Lithuania

The summary of the doctoral dissertation was sent out on the ___ of November 2013. The doctoral dissertation is available for viewing at the Vilnius University Library.

VILNIAUS UNIVERSITETAS

SIMONA PETRAITYTĖ

LIETUVOS AKADEMINIŲ BIBLIOTEKŲ VAIDMENŲ KONSTRAVIMAS
(DISKURSO ANALIZĖ)

Daktaro disertacijos santrauka

Socialiniai mokslai, komunikacija ir informacija (08 S)

Vilnius, 2013

Disertacija rengta 2009-2013 metais Vilniaus universitete

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Elena Macevičiūtė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, komunikacija ir informacija – 08S)

Disertacija ginama Vilniaus universiteto Komunikacijos ir informacijos mokslų krypties taryboje:

Pirmininkas – doc. dr. Rimvydas Laužikas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, komunikacija ir informacija – 08S)

Nariai:

Prof. dr. Zenona Ona Atkočiūnienė (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, komunikacija ir informacija – 08S)

Prof. dr. Renaldas Gudauskas (Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo mokslinė biblioteka, socialiniai mokslai, komunikacija ir informacija – 08S)

Prof. dr. Arvydas Pacevičius (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, komunikacija ir informacija – 08S)

Doc. dr. Regina Varnienė-Janssen (Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo mokslinė biblioteka, socialiniai mokslai, komunikacija ir informacija – 08S)

Oponentai:

Doc. dr. Marija Prokopčik (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, komunikacija ir informacija – 08S)

Doc. dr. Audronė Telešienė (Kauno technologijos universitetas, socialiniai mokslai, sociologija – 05S)

Disertacija bus ginama viešame Komunikacijos ir informacijos mokslų krypties tarybos posėdyje 2013 m. gruodžio 13 d. 10 val. Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Audronės Glosienės auditorijoje.

Adresas: Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2013 m. lapkričio __ d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekoje

Framing of the Roles of Academic Libraries in Lithuania (Discourse Analysis)

Summary

Research history of the topic

The framing of the roles of academic libraries is not a frequent subject of scholarly research; however, lately, Lithuanian and foreign scholars have given attention to changes (taking place in the external environment) affecting the operation of academic libraries and the services they offer. In the last decade representatives of library science in Lithuania have researched most activities of academic libraries, emphasizing the implementation of new services, decline of traditional roles, and various requirements for the strategic development of academic libraries posed by external factors.

Among the features characteristic of all the research conducted by Lithuanian scholars is the recording of external sociocultural and technological factors that influence academic libraries. Jucevičienė and Tautkevičienė (2004), Duobinienė and Tautkevičienė (2002), and Jucevičienė *et al* (2010) emphasized the changes in the system of higher education that pertain to the shifts in the paradigms of teaching/learning. From the researchers' point of view, the said shift in paradigms is responsible for the enhancement of the role of the academic library as a facilitating study environment. Lamanauskienė (2006), Pupelienė (2003), Glosienė (2006) and others dwell on the changes in the role of the library predetermined by technological development. Implementation of new technologies in libraries made the problem of information literacy more acute and opened the door for the academic library to take up the role of teacher and educator. The importance of information technologies to library activities instigated discussions about electronic or virtual libraries: Glosienė and Viliūnas (2006) analysed the position of the library in the development of institutional repositories, Pupelienė (2008) researched its roles in e-learning, and Petrauskienė (2008) conducted the research on the management of electronic information resources.

Sociocultural and other factors of the external environment reflect the problematic issues related to academic libraries as organizational structures, their management and partnership. It is said that hierarchical structures of library management are no longer efficient in the context of the knowledge society, therefore changes are required: the knowledge- and study-related organization is regarded as the most appropriate structure for the academic library (Pupelienė, 2002, 2003, 2007a, 2007b; Lymantaitė 2009, 2010). The researchers emphasize the role of the academic library as the administrator of knowledge, the existence of which requires a new organizational culture based on less strictly standardized and rule-bound practices. It can be said that there are aspirations to change the nature of academic libraries as institutions. Pupelienė (2003) has also emphasized the importance to academic libraries of various professional networks, associations and consortia as organizations of a new type – dynamic networks of knowledge.

Other studies focus on the relationship between the academic library and the university as the parent institution. A library is not an independent institution, thus its role is first and foremost defined through its relation with the immediate environment, i.e., the academic community and other divisions of the university. Pociūtė (2005) refers to the academic library as a criterion in the assessment of the university's quality; Bulajeva (2005) attributes the library to the system of academic support and the group of academic services; Glosienė and Krivienė (2005) emphasize the congruity between the operational trends of the library and the strategic vision and mission of the university. They have defined the new roles of the academic library as active partner, knowledge and information expert, and consultant in the academic community, and have defined the role and purpose of the academic library as an institution in the structure of the parent organization. Janavičienė (2001, 2003) analysed the significance of the library as an integral part of the university's information infrastructure and maintained that information services rendered by the library effect the operational quality of the university because the university is regarded as an institution of knowledge exchange and the activities of the library are closely related to the essence of the institution. Janavičienė (1999) views the library as a potential prompter of the university's innovations as the former is distinguished as the strongest link of the university's virtual

information infrastructure. Generalizing, it can be said that the importance of the academic library in the structure of the university is increasing due to active cooperation and certain roles assigned to the library and defining its underlying activities.

Konieczna (2011a; 2011b) conducted an inquiry into the framing and management of the identity and corporate reputation of the academic library. It is suggested that the real value of the academic library is reflected in its ability to meet the expectations of the interest groups and establish itself in the market. Such a construct of the external environment, affected by market philosophy, somewhat contradicts other researchers' statements about the importance of quality and culture of knowledge to institutions of higher education.

Studies conducted by foreign scholars contribute to and expand the research history of the topic by supporting the insights of Lithuanian scholars and by pointing out fields that still require attention. Buddas (2005), Brophy (2005), Alvite and Barrionuevo (2011), Carr (2007) and others generalised on the academic library's functions, new services and operational principles in the changing environment. Campbell and Wesley (2006), Greenstein (2010), McNicol (2005), Long, Schonfeld (2010), and Housewright (2009) in their studies analysed cooperation with the parent institution and the role of the strategic partner. Strategic partnership is distinguished as the key factor able to ensure successful entrenchment of the roles of the academic library in the academic community, whereas active participation in various joint projects is pointed out as the condition that allows the library to remain in the centre of the university's attention.

Specifically, in the scientific literature, one can distinguish several prevailing topics covering changes in the roles of academic libraries in the process of scientific communication (The Future of..., 2013; Borgman, 2007) and transformations of roles predetermined by emerging and advanced information technologies (Li, 2009; Carr, 2007). These prevailing topics indicate that technological factors affect the roles of libraries, which, in their turn, reflect reconstructions in both the nature of the library and its operations. The library is offered the opportunity to take up the leader's role in technological processes (Gu, 2010; Wilson, McCarthy, 2010; Gilman, Kunkel, 2010), thus sustaining its significance to the academic community. The position of the academic

library in the process of scientific communication has been analysed from various perspectives distinguishing the role of the library as digital publisher (Thomas, 2006; Xia, 2009, Carpenter et al., 2011, and others), focusing on the initiatives of the open access (Brown, 2013); and analysing the role of the library from the perspective of the keeper and disseminator of scientific data (Lage, Losoff, Maness, 2011; Brown, 2013; Ogburn, 2010, Nicholson, Bennett, 2011).

Generalizing, it should be noted that the activities and services rendered by academic libraries are mostly emphasized in the context of the changing environment. It is typical of the majority of publications and research to view information technologies as the instigator of changes in the library and the roles of libraries that are given most attention are those related to scientific communication, development of information literacy and establishment of the facilitating space for research and study. This seems to indicate the dominant trends in the activities of academic libraries, but it remains unclear why these and not some other roles receive most attention from researchers. Nevertheless it is obvious that the academic library is actively searching for its place in the chain of scientific communication and information and its future scenarios are being discussed, hence this study is relevant and can contribute to the ever expanding field of research with new insights.

Relevance of the research is also based on the influence of national and international political decisions on the parent institutions of academic libraries. Universities in Lithuania and worldwide are undergoing a period of change – mass character of higher education, rivalry for students, operational quality assessment systems, standardization, increasing popularity of non-formal education and other factors affect the strategic trends of universities and their institutional logic.

Lithuanian and European systems of higher education are affected by international decisions on the political level to create an overall convergence at the level of European higher education (Key of Bologna process, 2008) that would ensure high levels of education quality and mobility of scientific and teaching staff. The EU Framework Programme for Research and Innovation “Horizon 2020” (Communique of the European

Commission..., 2011, p. 5) provides for further enhancement of the open access infrastructure: *ensuring access to world-class research infrastructure (including e-infrastructure) to all researchers from Europe and third countries.*

Lithuanian state-owned universities are also affected by reforms on the national level, such as amendments to the Law on Higher Education and Research of the Republic of Lithuania and transformation of universities into public institutions. The merger of universities and their renaming are among the tendencies observable in the last few years. Kaunas University of Medicine and the Lithuanian Veterinary Academy were transformed into the Lithuanian University of Health Sciences, the Lithuanian Academy of Physical Education changed its name to Lithuanian Sports University, Vilnius Pedagogical University was renamed Lithuanian University of Educational Sciences, etc. These changes suggest that various factors encompassing economic, political, technological and social environment of educational and research institutions make the universities change their institutional logic towards higher efficiency and rationality and fight for their legitimacy based on either legal decisions of the state or emphasis on traditional classical values of higher education.

The academic library as part of the university's structure is also affected by the above changes, thus the inquiry into the framing of the roles of academic libraries in the unsettled environment is appropriate and relevant to both library science and research in higher education and education in general.

The research problem

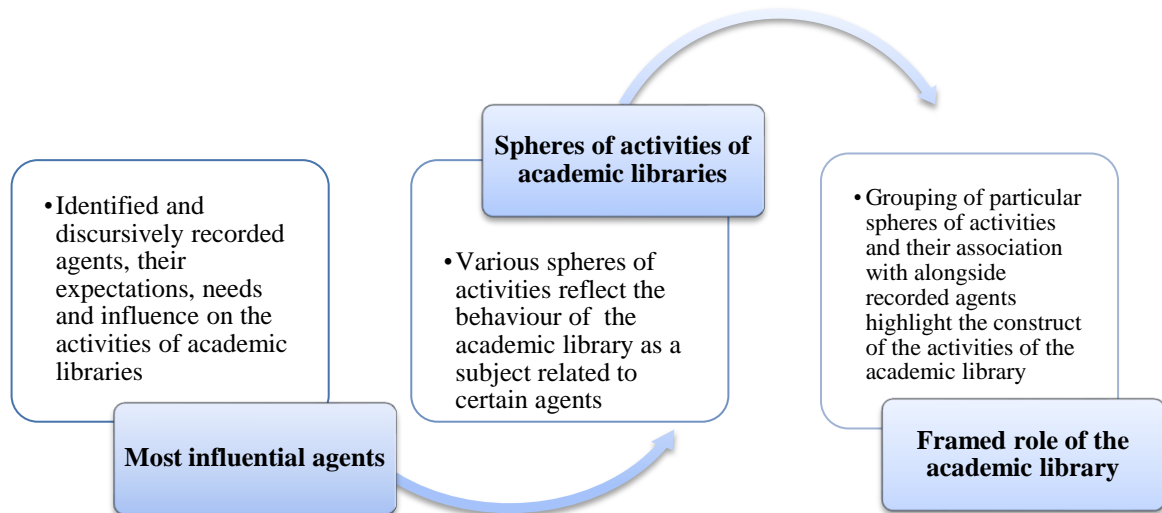
The interest of scholars in the topic under consideration confirms that processes in academic libraries and changes in the environment that affect them is a relevant subject for research, thus the topic of this thesis enters into the general field of research and contributes to it. The research history of the topic indicates that analyses are dedicated to the activities and functions of academic libraries rather than to the roles themselves. Speaking about the roles, it should be noted that they reflect a certain area of the library's activities. The "floating" meaning of *role* which is not fixed in scientific research and which blends together such concepts as activities, services, functions, place,

value, etc. results in confusion rather than definition. This thesis aims at the purification of the concept of role and its theoretical explanation.

On the grounds of the theory of new institutionalism, role can be perceived in two ways. On the one hand, a role is a collection of expectations of certain agents of the external environment aimed at a particular behaviour of the agent (Scott, 2001), but, on the other hand, a role is formed over time as a typical routine activity attributable to certain types of agents (Berger, Luckmann, 1999). Different institutional pillars reflecting the institutional nature of organizations or factors of the external environment point at the said differences. An important approach to *role* distinguishing this study from others is that roles support institutional structures and represent them; therefore, the inquiry into the framing of the roles of academic libraries enables one to disclose not only the peculiarities of the fixed roles, but also the spheres of influence of the institutional powers hidden behind them.

As the constituent parts of the concept of role include agents, expectations, and activity (or behaviour), this helps form the chain of equivalence which allows us to streamline the construct of role itself. This thesis takes the stand that the role of the academic library is framed through the interrelation between its services and activities and key agents influential in the said activities. Expectations, needs and indications of agents directed at certain spheres of academic libraries' activities and their services afford grounds for the recording of a role that the library has to perform (fig. 1).

Fig.1. Constituent parts of the role of the academic library

The concept of activity in this study is viewed as a certain action or work (Modern Lithuanian dictionary..., 2000, p. 917) reflecting the whole of operations, actions and services rendered by the academic library. The disparity between the concepts of activity and role is based on the perception that activity is only one of the many aspects of the role. Spheres of activities associated with factors and agents of the external environment colligate the constructs of roles that concentrically reflect the institutional nature of academic libraries.

Scientific research does not answer the questions why certain roles are being analysed and studied instead of other, why certain activities of the library are rendered more support than others, and what factors predetermine the entrenchment and success of the said activities. Therefore, the scientific problem framed in this thesis is based on the following fundamental question: **What institutional powers predetermine the entrenchment and stability of certain roles of academic libraries and how their legitimacy is ensured, and by what means?**

Novelty of the research. In this study for the first time in the history of Lithuanian library science the theory of the new institutionalism has been applied in the analysis of the role of academic libraries. This theoretical approach is employed to explain the

concept of role and to analyse the external institutional pillars that influence the roles of academic libraries and the mechanisms of their stability and variation.

The method of discourse analysis applied in the inquiry into the framing of academic libraries' roles in Lithuania also contributes to the originality of the thesis. Discourse analysis as a research tool facilitates the disclosure of discursively recorded values of the roles of academic libraries and establishment of their relations with the key factors and agents of the external environment.

The study offers an original methodological tool comprising Scott's (2001) scheme of institutional pillars and Laclau and Mouffe's (2001) principles of discourse analysis. This methodological approach has not hitherto been tested in Lithuanian or foreign research in library science; therefore the results of the dissertation research offer new insights and may be helpful in the analysis of the roles of academic and other libraries in the future.

Object of the study – roles of academic libraries in Lithuania.

Goal of the research – by disclosing the key institutional powers of the external environment affecting academic libraries in Lithuania, identify the peculiarities of the framing of Lithuanian academic libraries' roles and the influence of the process on the stability and variation of academic libraries.

Key objectives:

1. Identify the institutional factors of the external environment to the greatest extent affecting the entrenchment and stability of the roles of academic libraries;
2. Define the nature of the influence that the key agents of the external environment have on the roles of academic libraries;
3. Explain the institutional logic of the roles of academic libraries framed within the range of prevailing discourses, fountainhead or sources of legitimacy and isomorphism as well as the mechanism of variation.

Theses to be defended:

1. The use of schemes of institutional pillars (Scott, 2001) elaborating on the regulative, normative and cultural-cognitive nature of institutions is appropriate in the

analysis of the roles of academic libraries as it allows the identification of various institutional powers and the nature of their influence on the stability and variation of the framed roles of academic libraries.

2. The entrenchment and stability of the framed roles of academic libraries is subject to the support and aid rendered by the institutional powers. The stability of the roles of Lithuanian academic libraries is to the greatest extent influenced by the support from various professional networks and authoritative financial agents, and the culturally established typical image of the activity of a certain library.

3. Roles of academic libraries framed within the framework of the prevalent discourses of modernity, market and quality, reflect the institutional logics of the academic library which is based on the criteria of utility and efficiency, whereas the dominance of the same agents point to the existing common institutional environment restricting the entrenchment of new roles.

Structure of the thesis, overview of the content and methods of research

The paper consists of an introduction, three chapters, conclusions, literature list, addenda and glossary.

The introduction serves for the presentation of the research history and relevance of the topic, framing of the research problem, indication of the object, goal and objectives of the study, posing of the three theses to be defended, introduction of the methods of research and structure of the paper as well as generalization on the scientific and practical value of the thesis.

The first part of the thesis, “The New Institutionalism: Theoretical Structure”, discusses in detail the theoretical approach of new institutionalism and its basic concept. Methods of scientific literature analysis, synthesis, theoretical comparison and generalization are employed to emphasize the scheme of the three institutional pillars (Scott, 2001) which is applied further in the thesis to structure and interpret the results of the research. The focus lies in the explanation of regulative, normative and cultural-cognitive institutional pillars illustrating them with examples from the environment of academic libraries. In this chapter the concept of the institution is defined perceiving it as

a flexible social structure consisting of cultural-cognitive, normative and regulative elements which together with various activities and resources ensure the stability and purport of societal processes (Scott, 2001). The author holds the attitude that the prevalence of certain pillars supports and consolidates institutions. These pillars also indicate the main indices of legitimacy and foundations of institutional logic. From the point of view of normative and cultural-cognitive pillars the concept of the role is defined as the whole of the expectations of certain agents of the external environment regarding the behaviour of the subject, or a typical behavioural model of a certain agent formed over time. A conclusion is drawn that roles represent institutions and support them, thus the chosen theoretical approach is appropriate for the solution of the scientific problem posed in the thesis: in order to answer the question how the roles of academic libraries are anchored and what factors ensure their stability and legitimacy, first and foremost it is necessary to take a deeper look into the underlying institutional structures reflected by the said roles and affected by other external institutional powers.

The second part of the thesis, “The Role of the Academic Library”, focuses on the concept of the role itself, its constituent parts, and relationships with the activities and services of academic libraries. Theoretical synthesis of the up-to-date scientific research which covers recent international studies analysing various fields of academic libraries’ activities, shifts of roles, their new forms, relationships of libraries with the scientific staff and administration of their parent institutions, etc. is aimed at a more consistent investigation of the present-day situation pertaining to roles of academic libraries. The discussed scientific research revealed the following groups of the roles of academic libraries: the library as the strategic partner of the parent institution, participant and initiator of various academic projects; and the library as the leader of the scientific communication process, publisher, keeper and disseminator of scientific data. Emphasis of such data allows formulation of certain assumptions regarding the framing of the roles of academic libraries and prevailing tendencies in the process. Supposedly the variety of the roles of academic libraries is predetermined by a complex combination of the expectations of agents of the external environment; however, the library often seeks legitimacy by actively framing its own roles and disregarding the expectations of agents of the external environment. Another assumption pertains to the fact that there is a

tendency to shift from traditional roles to the development of new ones, however, the traditional roles are regarded as self-evident which makes them difficult to abandon, and one of the methods employed by academic libraries to frame their roles is the introduction of new functions, which allows the legitimation of certain expertise and expansion of professional boundaries.

The third part of the thesis, “Framing of the Role of Academic Libraries in Lithuania: Research” is dedicated to the description of the empirical analysis. Pursuing the main objective of the research an attempt is made to analyse the discursively framed roles of academic libraries in the official documents of Lithuanian universities: long- and short-term strategic activity plans and annual reports. The said documents were selected for analysis following the guidance of the heads of academic libraries who helped discover which documents are most important and most influential in the activities of their libraries. The documents are analysed as texts on the basis of Laclau and Mouffe’s (2001) principles of discourse analysis: factors and agents featured in the texts alongside academic libraries are identified, and the nature of their interconnections, intensity of associations and spheres of influence on the activities of academic libraries are analysed. The network of agents influential of the activities of academic libraries was drawn with the help of UCINET6.232 social network analysis software and NETDRAW2.089 visualization programme.

The generalization of the results is conducted on the basis of the new institutionalism theory and theoretical constructs of discourse analysis: discourse analysis helps identify prevailing discourses and the roles of academic libraries framed within their range as well as their institutional logics, whereas the theoretical approach of the new institutionalism allows the explanation of the character and nature of institutional powers which frame certain roles, aspects inducing isomorphism, and factors as well as agents rendering legitimacy. The third part is concluded with the chapter “Discussion of Research Results” dedicated to the establishment of the place and significance of the research under consideration in the field of academic libraries’ analysis, spheres of discourse analysis and the new institutionalism, and highlighting the key advantages of the new theoretical approach with regard to the results of the research and solution of the scientific problem.

Theoretical and practical value of the study

The theoretical significance of the thesis is associated with the coupling of two complex theoretical approaches in the pursuit of the set goals. The theory of the new institutionalism affords the researcher's ground for the identification and explanation of certain pressures of the institutional environment on organizations and their modes of activity, to include the influence of the decisions of the regulating authorities, normative standards and the activities of professional associations and consortia, and traditional principles of operation and scenarios that are considered self-evident. The author of the thesis holds that the theoretical approach best serves to explain the peculiarities of the subject under investigation, namely the roles of Lithuanian academic libraries.

Another theoretical approach is Laclau and Mouffe's (2001) theory of discourse analysis on the basis of which the methodology of the study is constructed. Although Laclau and Mouffe aim at disclosing the manifestations and dominant discourses of various political processes and rivalry between different political powers, this study makes use of several concepts of language analysis designed by the said scholars (nodal points and chains of equivalence). On the other hand, this approach to discourse analysis is akin to the theory of new institutionalism in the sense that it enables the researcher to identify agents of institutional environment and their influence on the fixation of the meanings of certain signs.

This study may be useful to both representatives of academic libraries – first and foremost, heads of the libraries – and researchers investigating libraries of this type. Even though no practical recommendations are offered, the significance of the empirical research to academic libraries' development strategies should be pointed out. One of the tasks in discourse analysis is to examine how certain agents or persons are defined and how they are expressed, which affects the real possibilities of their activities (Jørgensen, Phillips, 2002). Thus the peculiarities of the framing of academic libraries' roles in the official documents of universities may extend or limit the scenarios of library expansion and their abilities to take up new roles.

Results and conclusions

1. The goal posed in this thesis reflects the topical and complex situation of contemporary academic libraries. It is determined by the dynamic processes in the library's environment which pertain to political, economic, social and technological changes within the society. The said environment affects the day-to-day activities of academic libraries and more profound institutional foundations, i.e., the tenacity of institutional logic. In this study the academic library is analysed from the theoretical point of view of new institutionalism and unfolds as a complex institutional structure based on certain socially constructed principles of regulated, normative and cultural-cognitive institutional pillars. At the same time various institutional powers are active in the external environment of the library and influence the stability and strength of its roles.

2. In this thesis, role is the underlying concept explained from the perspective of the new institutionalism. Based on the normative institutional pillar the role is perceived as a certain set of expectations expressed by agents of the external environment towards a particular agent, whereas the cultural-cognitive pillar suggests that roles are framed over time as self-evident behavioural scenarios. The construct of the role as a result of the normative pressure or a culturally framed image of certain activity supports and represents institutional structures. Therefore, the inquiry into the framing of academic libraries' roles exhibits not only the peculiarities of the discursively fixed roles, but also the spheres of influence of the institutional powers hidden behind them. The following seven roles of academic libraries have been identified in the course of the research: provider of information, gateway to electronic information, space for research and study, expert in information and knowledge management, disseminator of technological innovations, disseminator of culture and guardian of memory.

3. Scott's (2001) scheme of three institutional pillars applied in the study is appropriate for the analysis of role framing in various types of libraries as the roles can be analysed on the basis of various concepts defining the nature of institutional powers of the external environment. This methodological instrument helps deepen the understanding of the academic library as an institution and its operation in line with certain institutional logics represented by both the library's day-to-day practices and the

pressure of the external environment to follow certain criteria. Institutional pillars afford ground for the explanation of the character of the influence that different factors and agents have on the framed roles of academic libraries: when the normative influence of professional networks promotes the uniformity of roles based on common standards and professionalization, the regulated influence of authoritative agents manifests through the dependence of resources and restrictions in the political-legal system. More elaborate analysis of the possibilities for the application of the scheme of institutional pillars would require further research in academic and other libraries as well as memory institutions.

4. In the course of the investigation it has been established that the stability and strength of the framed roles is subject to the extent of support rendered by various institutional powers. Among the most influential institutional powers are professional networks, authoritative agents rendering financial and political support, and culturally established typical image of the activity of a library. The above-listed institutional powers have different types of influence:

a. Professional networks as institutional formations connecting academic libraries (various associations, consortia, societies, etc.) find themselves among the agents to the greatest extent affecting the framing of the following three roles: gateway to electronic information, disseminator of technological innovations, and guardian of memory. The said networks sustain the stability of libraries' roles through all three institutional pillars: normative isomorphism is manifested through the observance of common standards and commitments when being part of a professional network; the motivation behind network formation is the necessity to rationally use funds and follow the institutional logic; modern technologies also function as an environmental factor enhancing indefiniteness, therefore the initiated professional networks influence the similarities of the roles.

b. Authoritative agents rendering financial and political support as well as various political and economic factors reflect the influence of the regulated institutional pillar on the framing of academic libraries' roles: allocated funds or validation of roles by means of legislation, decisions and other institutionalized practices ensure political stability of the framed roles.

c. Cultural-cognitive institutional pillar ensures long-term stability to the

constructs of the roles of academic libraries: the need for roles that are considered self-evident is subjected to less questioning as the society has a culturally framed typical image of the library's activities.

5. The social appropriateness of the framed roles depends on the acceptance of the external environment. Strong need for legitimation observed with regard to a certain role indicates lack in strength. There are several basic patterns for the legitimation of academic libraries: by laying emphasis on conventionalism, meeting of users' expectations and needs, and with reference to the legally embedded operational foundation. The institutional powers of the external environment homogenize the roles of academic libraries as they are sustained by regulative rules, normative standards and values applicable in the environment, and the pressure to apply new technologies and software, comply with the strategic objectives and missions of the mother institutions, participate in the activities of joint professional networks, and conform to the wider aspiration to create an overall convergence at the level of European higher education. On the one hand, such institutional powers restrict the abilities of academic libraries to proactively develop new unconventional roles as they may contradict the established norms and rules. But on the other hand, isomorphism sustains the stability of already existing roles.

6. Development and improvement of information technologies in academic libraries contribute to a number of their roles, including those of electronic information gateway, disseminator of technological innovations, expert in information and knowledge management, and the guardian of memory. Constant technological development has positive effect as it enhances the library's positions and allows libraries to expand and refine their services by incorporating information technologies as an indispensable part of the roles that they perform. On the other hand, the uncertainty caused by information technologies with regard to the future role of libraries encourages strategic partnership between libraries and joint projects, development of professional networks and other cooperation related initiatives. Thus the mimetic isomorphism becomes the guarantee of strength of the framed roles.

7. In the framing of roles certain structures of articulation practices (discourses), which define the environment in which the roles of academic libraries exist, become prominent. This environment reflects the key principles of role organization, i.e., a

certain institutional logic, which is followed both in day-to-day activities and in drafting future scenarios.

a. Discourses of modernity, quality, market and culture have their input in the framing of the role of academic libraries. The discourse of modernity alone frames the library's role of the space for research and study, in the junction of the discourses of modernity and quality the role as the electronic information gateway is positioned, the discourse of quality alone affects the role of the expert of information and knowledge management, and the modernity, quality and market discourses together influence the role of information provider. The discourses of market and quality frame the role of information disseminator, whereas the discourse of culture, though being less prominent than others, is assigned the roles of culture disseminator and guardian of memory.

b. The key discourses of modernity, quality and market arise from the continuous emphasis on advanced technologies, optimal utilization of resources, and meeting users' needs which represents the features of an effective business structure rather than institution of education and culture. The above-discussed features also exhibit the institutional logic based on the criteria of efficiency, profit and rationality framed by the articulation practices of modernity and market, whereas the logic of appropriateness in line with which academic libraries fulfil the assigned roles in order to meet users' expectations, becomes prominent within the framework of quality discourse.

8. The results of this research contribute to the research field of the roles of academic libraries with new insights and allow to juxtapose the changes and tendencies in the roles of academic libraries discussed in scientific literature with the values of academic libraries' roles recorded in the course of the investigation. Foreign researchers focus their analyses on the role of the academic library as a publisher and keeper as well as disseminator of scientific data, whereas in the strategic documents of Lithuanian state-owned universities there are no traces of the said roles. This fact once again validates the importance of the external environment in the framing of new roles: the influence of the cultural-cognitive institutional pillar sustains the stability of traditional roles, therefore new roles require legitimacy. With regard to the results of the research it is suggested that the analysis of the entrenchment of new roles is pursued on the basis of the recorded numbers of supporting agents and factors and the character of their influence on new and traditional roles.

9. The conducted research and its results may be helpful in the further expansion of the field of research in this sphere - analysing public discourse as well as national and international strategic documents of higher education; conducting in-depth interviews with representatives of university administration and heads of libraries; comparing institutional structures of academic and public libraries, roles representative of them and processes of their entrenchment and variation. Other techniques of discourse analysis, for example discourse analysis strategies offered by such scholars as Fairclough, Foucault, Van Dijk, etc., are also available for the attempts to analyse the roles of academic libraries.

Simona Petraitytė

Lietuvos akademiųjų bibliotekų vaidmenų konstravimas (diskurso analizė)

Santrauka

Temos iširtumas

Akademiųjų bibliotekų vaidmenų konstravimas kaip mokslinių tyrimų objektas nėra dažnas, tačiau pastaruoju metu Lietuvos ir užsienio mokslininkai daug dėmesio skiria šių bibliotekų paslaugų ir veiklos pokyčiams, kuriuos sąlygoja išorinės aplinkos įtaka. Per pastarąjį dešimtmetį Lietuvos bibliotekininkystės mokslų atstovai tyrinėjo daugelį akademiųjų bibliotekų veiklos sričių, akcentuodami naujų paslaugų kūrimą, tradicinių vaidmenų nykimą, įvairius išorinių veiksnių keliamus reikalavimus akademiųjų bibliotekų strateginei plėtrai.

Vienas iš Lietuvos mokslininkų tyrimus jungiančių bruožų – išorinių sociokultūrinių bei technologinių veiksnių įtakos akademiųjų bibliotekų veiklai fiksavimas. Aukštojo mokslo sistemos pokyčius, susijusius su mokymo(si) paradigms kaita, akcentavo Jucevičienė ir Tautkevičienė (2004), Duobinienė ir Tautkevičienė (2002), Jucevičienė ir kt. (2010). Tyrėjų teigimu, ši paradigms kaita lemia ir akademinės bibliotekos kaip įgalinančios mokymosi aplinkos sustiprėjimą. Informacinių technologijų plėtros lemiamą bibliotekos vaidmenų pokytį aptarė Lamanauskienė (2006), Pupelienė (2003), Glosienė (2006) ir kt. Naujų technologijų diegimas bibliotekose paaštrino informacinio raštingumo problemą ir atvėrė nišą akademinėi bibliotekai užimti mokytojos ir edukatorės vaidmenį. Informacinių technologijų svarba bibliotekų veiklai paskatino elektroninės, virtualios bibliotekos diskusijas: bibliotekos vietą institucinių talpyklų kūrimo procese aptarė Glosienė ir Viliūnas (2006), vaidmenis e. mokymosi procese nagrinėjo Pupelienė (2008), elektroninių informacijos išteklių valdymo tyrimą atliko Petrauskienė (2008).

Sociokultūriniai ir kiti išorinės aplinkos veiksniai atspindi ir akademiųjų bibliotekų kaip organizacijų struktūrų, jų valdymo bei bendradarbiavimo probleminius klausimus. Konstatuojama, kad hierarchinės bibliotekų valdymo struktūros nebėra veiksmingos žinių visuomenės kontekste, dėl to būtinos permainos: žinių, besimokanti organizacija matoma kaip tinkamiausia struktūra akademinėi bibliotekai (Pupelienė, 2002, 2003,

2007a, 2007b; Lymantaitė 2009, 2010). Tyrėjos akcentavo akademinės bibliotekos kaip žinių valdytojos vaidmenį, kuriam gyvuoti reikalinga nauja organizacinė kultūra, paremta ne tokiomis griežtai taisyklių reglamentuotomis ir standartizuotomis praktikomis. Galima teigti, jog siekiama keisti pačią akademinę biblioteką kaip institucijų prigimtį, jos veikimo logiką. Pupelienė (2003) taip pat išryškino įvairių profesinių tinklų, asociacijų bei konsorciūmų kaip naujos rūšies organizacijų – dinamiškų žinių tinklų – svarbą akademinėms bibliotekoms.

Kituose tyrimuose dėmesys kreipiamas į akademinės bibliotekos ir universiteto kaip motininės institucijos ryšius. Biblioteka nėra nepriklausoma institucija, dėl to jos vaidmuo visų pirma apibrėžiamas per santykį su artimiausia aplinka – akademinė bendruomenė ir kitais universitetų padaliniais. Akademinę biblioteką kaip vieną iš universiteto kokybės vertinimo kriterijų įvardijo Pociūtė (2005), biblioteką akademinės paramos sistemai ir akademinų paslaugų grupei priskyrė Bulajeva (2005), bibliotekos veiklos krypties atitiktį universiteto strateginei vizijai ir misijai akcentavo Glosienė ir Krivienė (2005): jų įvardyti nauji akademinės bibliotekos vaidmenys – aktyvaus partnerio, žinių ir informacijos eksperto, konsultanto akademinėje bendruomenėje – apibrėžia bibliotekos kaip institucijos vietą ir paskirtį motininės institucijos struktūroje. Janavičienė (2001, 2003) nagrinėjo bibliotekos kaip sudėtinės universiteto informacijos infrastruktūros dalies reikšmę, teigdama, kad bibliotekos informacinės paslaugos daro įtaką viso universiteto veiklos kokybei, nes universitetas suprantamas kaip žinių mainų institucija, o bibliotekos veikla šios institucijos esmei labai artima. Janavičienė (1999) biblioteką laiko potencialia universiteto inovacijų skatintoja, nes ji išskiriama kaip stipriausia universiteto virtualios informacinės infrastruktūros grandis. Galima apibendrinti, kad akademinės bibliotekos reikšmė universiteto struktūroje didėja dėl aktyvaus bendradarbiavimo bei tam tikrų bibliotekai priskiriamų vaidmenų, kurie apibrėžia jos pamatines veiklas.

Akademinės bibliotekos tapatumo ir korporatyvinės reputacijos formavimo bei valdymo tyrimą atliko Konieczna (2011a; 2011b). Nurodoma, kad akademinės bibliotekos tikrąją vertę atspindi jos sugebėjimas patenkinti suinteresuotųjų lūkesčius ir įsitvirtinti rinkoje. Toks rinkos filosofijos veikiamas išorinės aplinkos konstruktas iš dalies prieštarauja kitų tyrėjų teiginiams apie kokybės ir žinių kultūros svarbą aukštojo mokslo institucijoms.

Akademinės bibliotekos vaidmenų temos ištirtumą papildo bei praplečia ir užsienio mokslininkų tyrimai, patvirtinantys tiek Lietuvos tyrėjų išvalgas, tiek nurodantys dar neanalizuotas sritis. Akademiinių bibliotekų funkcijas, naujas paslaugas ir veiklos principus kintančioje aplinkoje apibendrina Buddas (2005), Brophy (2005), Alvite ir Barrionuevo (2011), Carras (2007) ir kt. Bendradarbiavimo su motinine institucija ir strateginės partnerės vaidmenį įvairiuose tyrimuose analizavo Campbell ir Wesley (2006), Greensteinas (2010), McNicol (2005), Longas, Schonfeldas (2010), Housewrightas (2009) ir kt. Strateginė partnerystė išskiriama kaip esminis veiksnys, galintis užtikrinti sėkmingą akademinės bibliotekos vaidmenų įtvirtinimą akademinėje bendruomenėje, o aktyvus dalyvavimas įvairiuose bendruose projektuose akcentuojamas kaip sąlyga bibliotekai likti universiteto dėmesio centre.

Konkrečiau mokslinėje literatūroje išsiskiria kelios pagrindinės temos, apimančios akademiinių bibliotekų vaidmenų kaitą mokslinės komunikacijos procese (The Future of..., 2013; Borgman, 2007) bei vaidmenų transformacijas, kurias lemia atsirandančios ir pažangios informacinės technologijos (Li, 2009; Carr, 2007). Šios vyraujančios temos parodo, jog technologiniai veiksniai keičia bibliotekų vaidmenis, kurie atspindi ir pertvarkas bibliotekų prigimtyje bei veiklos logikoje. Bibliotekai atsiveria galimybės imtis technologinių procesų lyderės vaidmens (Gu, 2010; Wilson, McCarthy, 2010; Gilman, Kunkel, 2010, ir kt.) ir taip išlaikyti savo vertingumą akademinėi bendruomenei. Akademinės bibliotekos pozicija mokslinės komunikacijos procese tyrinėjama įvairias požiūriais, išskiriant bibliotekos kaip skaitmeninės leidėjos vaidmenį (Thomas, 2006; Xia, 2009, Carpenter et al., 2011, ir kt.), sutelkiant dėmesį į atvirosios prieigos iniciatyvas (Brown, 2013); bibliotekos vaidmenį analizuojant iš mokslinių duomenų saugotojos ir skleidėjos perspektyvos (Lage, Losoff, Maness, 2011; Brown, 2013; Ogburn, 2010, Nicholson, Bennett, 2011, ir kt.).

Apibendrinant reikia pažymėti, kad akademiinių bibliotekų veikla ir paslaugos daugiausia akcentuojamos kintančios aplinkos kontekste, daugeliui publikacijų ir tyrimų tipiška informacinės technologijas laikyti bibliotekų permainų priežastimi, o labiausiai aptariami bibliotekų vaidmenys susiję su mokslinės komunikacijos procesu, informacinio raštingumo ugdymu, mokslo ir studijų erdvės kūrimu. Tai lyg ir nurodo dominuojančias akademiinių bibliotekų veiklos kryptis, tačiau nėra aišku, kodėl būtent šie, o ne kiti vaidmenys yra daugiausia tyrinėjami. Vis dėlto matyti, kad akademinė

biblioteka aktyviai ieško savo vietos mokslinės komunikacijos ir informacijos grandinėje, svarstomi jos ateities scenarijai, dėl to šis darbas yra aktualus ir gali prisidėti prie vis gausėjančio tyrimų lauko naujomis įžvalgomis.

Darbo aktualumas taip pat grindžiamas nacionalinių bei tarptautinių politinių sprendimų įtaka akademinėms bibliotekoms ir institucijoms. Universitetai Lietuvoje ir pasaulyje išgyvena permainų laikotarpį: aukštojo mokslo masiškumas, konkurencija dėl studentų, veiklos kokybės vertinimo sistemos, standartizavimas, neformaliojo išsilavinimo populiarėjimas ir kiti veiksniai keičia universitetų kaip institucijų strategines kryptis ir institucinę logiką.

Lietuvos ir Europos aukštojo mokslo sistemoms įtaką daro tarptautiniai politinio lygmens sprendimai turėti bendrą Europos aukštojo mokslo erdvę (Svarbiausi Bolonijos proceso..., 2008), kuri užtikrintų aukštą studijų kokybę ir studijuojančiųjų bei mokslo ir pedagoginio personalo mobilumą. Europos Komisijos mokslinių tyrimų ir inovacijų programoje „Horizontas 2020“ (Komisijos komunikatas..., 2011, p. 5) numatyta ir toliau stiprinti atvirosios prieigos infrastruktūrą: *bus užtikrinta, kad pasaulinio lygio mokslinių tyrimų infrastruktūra (įskaitant e. infrastruktūrą) Europoje būtų prieinama visiems Europos ir kitų šalių mokslo darbuotojams.*

Lietuvos valstybiniai universitetai taip pat yra veikiami nacionalinių reformų, tokių kaip Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo keitimas, universitetų tapimas viešosiomis įstaigomis ir pan. Pastaraisiais metais pastebimos ir universitetų jungimosi, pavadinimų keitimo tendencijos: Kauno medicinos universitetas ir Lietuvos veterinarijos akademija tapo Lietuvos sveikatos mokslų universitetu, Lietuvos kūno kultūros akademija – Lietuvos sporto universitetu, Vilniaus pedagoginis universitetas – Lietuvos edukologijos universitetu, ir pan. Šie pokyčiai rodo, kad įvairūs veiksniai, apimantys ekonominę, politinę, technologinę ir socialinę švietimo bei mokslo institucijų aplinką, verčia universitetus keisti tiek institucinę logiką efektyvumo ir racionalumo linkme, tiek kovoti dėl legitimumo, paremto teisiniais valstybės sprendimais ar tradicinių klasikinių aukštojo mokslo vertybių akcentavimu.

Akademinė biblioteka, priklausanti universiteto struktūrai, taip pat patiria šias permainas, dėl to tyrinėjimas, kaip tokioje neramioje aplinkoje konstruojami akademinėms bibliotekoms vaidmenys, yra atliekamas laiku, aktualus ir bibliotekininkystės mokslų sričiai, ir aukštojo mokslo bei švietimo tyrimų laukui.

Darbo problema

Mokslininkų susidomėjimas šia tema patvirtina, kad akademinėse bibliotekose vykstantys procesai ir išorinės aplinkos pokyčiai, darantys jiems įtaką, yra aktualus tyrimų objektas, dėl to šio disertacinio darbo tema įsilieja į bendrą tyrimų lauką ir atneša savo indėlį. Temos ištirtumas rodo, kad veikiau imamasi analizuoti akademinų bibliotekų veiklą, funkcijas, o ne pačius vaidmenis. Jei kalbama apie vaidmenis, tai jie atspindi tam tikrą bibliotekos veiklos sritį. „Plaukiojanti“ ir moksliniuose tyrimuose neužfiksuota vaidmens sąvokos reikšmė, suplakant į vieną veiklas, paslaugas, funkcijas, vietą, vertę ir kitas sąvokas, įneša daugiau painiavos nei aiškumo. Šiame disertaciniame darbe siekiama išgryninti vaidmens sąvoką ir teoriškai ją paaiškinti.

Remiantis naujojo institucionalizmo teorija, vaidmuo gali būti suprantamas dvejopai. Iš vienos pusės, vaidmuo yra tam tikrų išorinės aplinkos veikėjų lūkesčių rinkinys konkrečiam veikėjo elgesiui (Scott, 2001), iš kitos pusės, vaidmuo susiformuoja ilgainiui kaip tipizuota ir rutiniška veikla, priskiriama tam tikriems veikėjų tipams (Berger, Luckmann, 1999). Šiuos skirtumus nurodo skirtingos institucinės atramos, atspindinčios institucinę organizacijų ar išorinės aplinkos veiksmų prigimtį. Svarbi vaidmens traktuotė, išskirianti šį darbą iš kitų, yra ta, kad vaidmenys palaiko institucines struktūras ir jas reprezentuoja, dėl to akademinų bibliotekų vaidmenų konstravimo tyrimas įgalina atskleisti ne tik fiksuojamų vaidmenų ypatumus, bet ir už jų slypinčių institucinių galių įtakos sritis.

Kadangi sudedamosios vaidmens sąvokos dalys yra veikėjai, lūkesčiai, veikla (arba elgesys), pagal tai sudaroma ekvivalencijos grandinė, leidžianti supaprastinti patį vaidmens konstrukta. Šiame darbe laikomasi pozicijos, kad akademinės bibliotekos vaidmuo sukonstruojamas per jos paslaugų ir veiklų bei pagrindinių veikėjų, kurie daro įtaką toms veikloms, sąsają. Veikėjų lūkesčiai, poreikiai, nurodymai, nukreipti į tam tikras akademinų bibliotekų veiklos sritis ir paslaugas, sudaro pagrindą fiksuoti vaidmenį, kurį biblioteka turi atlikti (1 pav.).

1 pav. Akademinės bibliotekos vaidmens sudėtinės dalys

Veiklos sąvoka šiame darbe traktuojama kaip tam tikras veikimas, darbas (Dabartinės lietuvių kalbos..., 2000, p. 917) ir atspindi visumą akademinės bibliotekos daromų operacijų, veiksmų ir teikiamų paslaugų. Skirtumas tarp veiklos ir vaidmens sąvokų grindžiamas tuo, kad veikla – tai tik viena iš vaidmens dalių. Veiklos sritys, siejamos su išorinės aplinkos veiksniais ir veikėjais, apibendrina vaidmenų konstruktus, kurie koncentruotai atspindi institucinę akademių bibliotekų prigimtį.

Moksliniai tyrimai neatsako, kodėl tyrinėjami ir aprašomi vieni, o ne kiti vaidmenys, kodėl vienos bibliotekų veiklos sulaukia didesnio palaikymo nei kitos, kas lemia tų veiklų įsitvirtinimą ir sėkmę, dėl to šiame darbe formuluojama mokslinė problema remiasi tokiu pamatiniu klausimu: **kokios institucinės jėgos ir kokiais būdais nulemia tam tikrų akademių bibliotekų vaidmenų įsitvirtinimą ir stabilumą bei kaip užtikrinamas jų legitimumas?**

Darbo naujumas. Šiame darbe pirmą kartą Lietuvos bibliotekininkystės moksluose tiriant akademių bibliotekų vaidmenis taikoma naujojo institucionalizmo teorija. Šiuo teoriniu požiūriu aiškinama vaidmens sąvoka, taip pat nagrinėjamos išorinės institucinės aplinkos atramos, darančios įtaką akademių bibliotekų vaidmenims, jų stabilumo bei kaitos mechanizmams.

Disertacijos naujumą lemia ir pasirinktas diskurso analizės metodas Lietuvos akademių bibliotekų vaidmenų konstravimo nagrinėjimui. Diskurso analizė kaip tyrimo įrankis leidžia atskleisti diskursyviai fiksuojamas akademių bibliotekų vaidmenų reikšmes ir nustatyti jų ryšius su pagrindiniais išorinės aplinkos veikėjais bei veiksniais.

Darbe siūlomas originalus metodologinis įrankis, jungiantis Scotto (2001) institucinių atramų schemą su Laclau ir Mouffe (2001) diskurso analizės principais. Tokia metodologinė pozicija iki šiol nebuvo išbandyta nei Lietuvos, nei užsienio šalių bibliotekininkystės mokslininkų tyrimuose, dėl to disertacinio tyrimo rezultatai suteikia naujų įžvalgų ir gali pasitarnauti akademių bei kitų tipų bibliotekų vaidmenų tyrimams ateityje.

Darbo objektas – Lietuvos akademių bibliotekų vaidmenys.

Darbo tikslas – atskleidus pagrindines išorinės aplinkos institucines jėgas, veikiančias Lietuvos akademių bibliotekas, nustatyti Lietuvos akademių bibliotekų vaidmenų konstravimo ypatumus ir šio proceso įtaką akademių bibliotekų stabilumui bei kaitai.

Pagrindiniai uždaviniai:

1. Nustatyti išorinės aplinkos institucinius veiksnius, stipriausiai veikiančius akademių bibliotekų vaidmenų įsitvirtinimą ir stabilumą.
2. Apibrėžti pagrindinių išorinės aplinkos veikėjų įtakos pobūdį akademių bibliotekų vaidmenims.
3. Paaiškinti vyraujančių diskursų ribose konstruojamų akademių bibliotekų vaidmenų institucinę logiką, legitimumo ir izomorfiškumo ištakas/šaltinius, kartu jų kaitos mechanizmą.

Ginamieji teiginiai:

1. Institucinių atramų schemas (Scott, 2001), detalizuojančios reguliuojamąją, normatyvinę ir kultūrinę-kognityvinę institucijų prigimtį, naudojimas akademių bibliotekų vaidmenų tyrimuose yra tinkamas, nes leidžia atpažinti skirtingas institucines jėgas ir jų įtakos pobūdį konstruojamų akademių bibliotekų vaidmenų stabilumui bei kaitai.

2. Konstruojamų akademių bibliotekų vaidmenų įsitvirtinimas ir stabilumas priklauso nuo to, kiek jis yra remiamas ir palaikomas institucinių jėgų. Lietuvos akademių bibliotekų vaidmenų tvirtumui didžiausią įtaką daro įvairių profesinių tinklų ir autoritetingų finansinių veikėjų palaikymas, kultūriškai susiformavęs tipizuotas tam tikros bibliotekų veiklos vaizdinys.

3. Vyraujančių modernumo, rinkos ir kokybės diskursų ribose konstruojami akademių bibliotekų vaidmenys atspindi akademių bibliotekų institucinę logiką, kuri grindžiama naudingumo ir efektyvumo kriterijais, o tų pačių veikėjų dominavimas rodo egzistuojančią bendrą institucinę aplinką, ribojančią naujų vaidmenų įsitvirtinimo galimybes.

Darbo struktūra, turinio apžvalga ir tyrimo metodai

Darbą sudaro įvadas, trys dėstomosios dalys, išvados, bibliografinių nuorodų sąrašas, priedai, pagrindinių sąvokų žodynas.

Įvade supažindinama su temos ištirtumu ir aktualumu, formuluojama mokslinė problema, nurodomas darbo objektas, tikslas, uždaviniai, išskiriami trys ginamieji teiginiai, pristatomi tyrimo metodai ir darbo struktūra, apibendrinama darbo mokslinė ir praktinė reikšmė.

Pirmojoje darbo dalyje „Naujasis institucionalizmas: teorinė struktūra“ išsamiai aptariamas naujojo institucionalizmo teorinis požiūris ir svarbiausios jo koncepcijos. Naudojant mokslinės literatūros analizės, sintezės, lyginimo ir apibendrinimo teorinius metodus akcentuojama trijų institucinių atramų schema (Scott, 2001), pagal kurią toliau darbe struktūruojami ir interpretuojami atlikto tyrimo rezultatai. Didžiausias dėmesys skiriamas reguliuojamosios, normatyvinės, kultūrinės-kognityvinės institucinių atramų aiškinimui, iliustruojant jas pavyzdžiais iš akademių bibliotekų aplinkos. Šioje dalyje apibrėžiama institucijos sąvoka, kuri suprantama kaip lanksti socialinė struktūra, sudaryta iš kultūrinių-kognityvinių, normatyvinių ir reguliuojamųjų elementų, kartu su įvairiomis veiklomis ir ištekliais užtikrinančių visuomenės procesų stabilumą ir prasmę (Scott, 2001). Laikomasi nuostatos, kad institucijas palaiko ir sustiprina tam tikrų atramų vyravimas. Šios atramos nurodo ir pagrindinius legitimumo rodiklius bei institucinės logikos pamatus. Vaidmens sąvoka apibrėžiama iš normatyvinės ir kultūrinės-kognityvinės atramų pozicijų kaip tam tikrų išorinės aplinkos veikėjų lūkesčių visuma

dėl subjekto elgesio ar ilginiui susiformavęs tipiškas tam tikro veikėjo elgesio modelis. Daroma išvada, kad vaidmenys reprezentuoja institucijas ir jas palaiko, dėl to pasirinktas teorinis požiūris yra tinkamas disertacijoje keliamai mokslinei problemai spręsti: siekiant atsakyti į klausimą, kaip yra įtvirtinami akademinų bibliotekų vaidmenys ir kas užtikrina jų stabilumą bei legitimumą, visų pirma būtina gilintis į pamatines institucines struktūras, kurias atspindi tie vaidmenys ir kurios yra veikiamos kitų institucinių išorinių jėgų.

Antrojoje darbo dalyje „Akademinės bibliotekos vaidmuo“ koncentruojamasi į vaidmens sąvoką, jos sudėtinės dalis, ryšį su akademinų bibliotekų veiklomis ir paslaugomis. Siekiant giliau ištyrinėti šiandieninę akademinų bibliotekų vaidmenų situaciją, atliekama teorinė naujausių mokslinių tyrimų sintezė, apimanti pastarųjų metų tarptautinio lygmens tyrimus, nagrinėjančius įvairias akademinų bibliotekų veiklos sritis, vaidmenų kaitą, naujas jų formas, bibliotekų santykius su motininės institucijos mokslo personalu bei administracija ir pan. Iš aptartų mokslinių tyrimų išryškėja kelios akademinų bibliotekų vaidmenų grupės: biblioteka kaip strateginė motininės institucijos partnerė, įvairių akademinų projektų dalyvė ir iniciatorė, biblioteka kaip mokslinės komunikacijos proceso lyderė, leidėja, mokslinių duomenų saugotoja bei sklaidėja. Tokių vaidmenų akcentavimas leidžia daryti tam tikras prielaidas, kaip konstruojami akademinų bibliotekų vaidmenys ir kokios tendencijos šiame procese vyrauja. Spėjama, kad akademinų bibliotekų vaidmenų įvairumą lemia sudėtinga išorinių aplinkos veikėjų lūkesčių kombinacija, tačiau biblioteka dažnai siekia legitimumo pati aktyviai konstruodama savo vaidmenis, neatsižvelgdama į išorinės aplinkos veikėjų lūkesčius. Taip pat daroma prielaida, kad vis labiau kryptama nuo tradicinių link naujų vaidmenų kūrimo, tačiau tradiciniai vaidmenys yra laikomi savaimė suprantamais ir dėl to sudėtinga jų atsisakyti, o vienas iš būdų, kaip akademinė biblioteka konstruoja savo vaidmenis – tai naujų pareigybių kūrimas, leidžiantis įteisinti tam tikras ekspertines žinias ir plėsti profesijos ribas.

Trečioji darbo dalis „Lietuvos akademinų bibliotekų vaidmenų konstravimas: tyrimas“ skirta atliktam empiriniam tyrimui aprašyti. Pagrindiniu tyrimo tikslu siekiama išanalizuoti diskursyviai konstruojamus akademinų bibliotekų vaidmenis Lietuvos valstybinių universitetų oficialiuose dokumentuose: ilgalaikiuose ir trumpalaikiuose strateginiuose veiklos planuose bei metinėse ataskaitose. Šie dokumentų tipai pasirinkti

analizei po konsultacijų su akademinų bibliotekų vadovais ir išsiaiškinus, kokie dokumentai jų bibliotekų veiklai yra svarbiausi ir daro didžiausią įtaką. Dokumentai analizuojami kaip tekstai remiantis Laclau ir Mouffe (2001) diskurso analizės principais: identifikuojami veiksniai ir veikėjai, kurie fiksuojami tekstuose šalia akademinų bibliotekų, nagrinėjamas jų ryšių pobūdis, sąsajų stiprumas ir įtakos sritys akademinų bibliotekų veikloms. Akademinų bibliotekų veikloms įtaką darančių veikėjų tinklas sudarytas naudojant socialinių tinklų braižymo programinę įrangą UCINET 6.232 bei vizualizacijos programą NETDRAW 2.089.

Tyrimo rezultatai apibendrinami remiantis naujojo institucionalizmo teorija ir diskurso analizės teoriniais konstruktais: diskurso analizė leidžia išskirti vyraujančius diskursus ir jų ribose konstruojamus akademinų bibliotekų vaidmenis bei jų institucinę logiką, o naujojo institucionalizmo teorinis požiūris leidžia paaiškinti institucinių jėgų, konstruojančių tam tikrus vaidmenis, pobūdį ir kilmę, izomorfiškumą skatinančius aspektus, legitimumą suteikiančius veikėjus ir veikėjus. Trečioji dalis baigiama skyriumi „Tyrimo rezultatų aptarimas“, skirtu nustatyti šio tyrimo vietą ir reikšmę akademinų bibliotekų tyrimų lauke, diskurso analizės bei naujojo institucionalizmo srityse ir išryškinti pagrindinius naudojamo teorinio požiūrio privalumus gautiems rezultatams ir mokslinės problemos sprendimui.

Teorinis ir praktinis darbo reikšmingumas

Teorinė darbo reikšmė siejama su dviejų kompleksišku teorinių požiūrių jungimu siekiant įgyvendinti užsibrėžtą tikslą. Naujojo institucionalizmo teorija leidžia tyrėjui nustatyti ir paaiškinti tam tikrą institucinės aplinkos spaudimą organizacijoms ar jų veiklos būdams, tokį kaip reguliuojamosios valdžios sprendimų, normatyvinių standartų ar profesinių asociacijų ir konsorcių veiklos, tradicinių veikimo principų ir laikomų savime suprantamais scenarijų įtaka. Šiame darbe laikomasi nuostatos, kad būtent toks teorinis požiūris geriausiai paaiškina tiriamo dalyko – Lietuvos akademinų bibliotekų vaidmenų – ypatumus.

Kitas teorinis požiūris yra Laclau ir Mouffe (2001) diskurso analizės teorija, kurios pagrindu sudaryta šio darbo tyrimo metodologija. Nors Laclau ir Mouffe siekia atskleisti įvairių politinių procesų, kovos tarp skirtingų politinių jėgų raišką ir dominuojančius diskursus, tačiau šiam darbui naudojami tik kai kurie šių mokslininkų suformuluoti

kalbos analizavimo konceptai (mazginiai taškai, dominuojantys diskursai, ekvivalencijos grandinės ir pan.). Kita vertus, tokia diskurso analizės pozicija artima naujojo institucionalizmo teorijai tuo, kad leidžia tyrėjui nustatyti institucinės aplinkos veikėjus ir jų daromą įtaką tam tikrų ženklų reikšmės fiksavimui.

Šis darbas gali būti naudingas tiek akademinų bibliotekų atstovams, visų pirma – jų vadovams, tiek šio tipo bibliotekas tyrinėjantiems mokslininkams. Nors konkrečių praktinių rekomendacijų nėra formuluojama, tačiau reikėtų pabrėžti atlikto tiriamojo darbo svarbą akademinų bibliotekų plėtros strategijoms. Viena iš diskurso analizės užduočių yra ištirti, kaip tam tikri veikėjai ar asmenys yra kategorizuojami, kaip jie išreiškiami, o tai daro įtaką jų realioms veiklos galimybėms (Jørgensen, Phillips, 2002). Taigi akademinų bibliotekų vaidmenų konstravimo ypatumai universitetų oficialiuose dokumentuose gali išplėsti arba apriboti akademinų bibliotekų plėtros scenarijus ar galimybes imtis naujų vaidmenų ir pan.

Rezultatai ir išvados

1. Šiame disertaciniame darbe keliamas tikslas atspindi aktualią ir sudėtingą dabartinių akademinų bibliotekų būseną. Ją lemia bibliotekų aplinkoje vykstantys dinamiški procesai, susiję su politiniais, ekonominiais, socialiniais ir technologiniais visuomenės pokyčiais. Ši aplinka daro įtaką akademinų bibliotekų kasdinei veiklai ir gilesniems instituciniams pamatams, t. y. institucinės logikos tvirtumui. Akademinė biblioteka, šiame darbe analizuojama naujojo institucionalizmo teoriniu požiūriu, atsiskleidžia kaip sudėtinga institucinė struktūra, kuri remiasi tam tikrais socialiai konstruojamais reguliuojamosios, normatyvinės bei kultūrinės-kognityvinės institucinės atramos principais. Kartu įvairios institucinės jėgos veikia bibliotekos išorės aplinkoje ir daro įtaką bibliotekos vaidmenų stabilumui ir tvirtumui.

2. Vaidmenys šiame darbe yra pamatinė sąvoka, kuri aiškinama remiantis naujojo institucionalizmo pozicijomis. Vaidmuo pagal normatyvinę institucinę atramą suprantamas kaip tam tikrų išorinės aplinkos veikėjų lūkesčių rinkinys konkrečiam veikėjui; pagal kultūrinę-kognityvinę atramą vaidmenys susiformuoja per laiką kaip savaime suprantami elgesio scenarijai. Vaidmens konstruktas kaip normatyvinio spaudimo rezultatas ar kultūriškai suformuotas tam tikros veiklos vaizdinys palaiko

institucines struktūras ir jas reprezentuoja. Dėl to akademinų bibliotekų vaidmenų konstravimo tyrimas atskleidžia ne tik diskursyviai fiksuojamų vaidmenų ypatumus, bet ir už jų slypinčių institucinių jėgų įtakos sritis. Atlikto tyrimo metu nustatyti septyni akademinų bibliotekų vaidmenys: informacijos tiekėja, elektroninės informacijos vartai, mokslo ir studijų erdvė, informacijos ir žinių valdymo ekspertė, technologinių inovacijų skleidėja, kultūros skleidėja ir atminties saugotoja.

3. Disertaciniame darbe taikoma Scotto (2001) trijų institucinių atramų schema yra tinkama nagrinėti įvairių tipų bibliotekų vaidmenų konstravimą, nes vaidmenys gali būti analizuojami remiantis skirtingomis išorinės aplinkos institucinių jėgų prigimtį nusakančiomis koncepcijomis. Šiuo metodologiniu instrumentu gilinamas supratimas apie akademinę biblioteką kaip instituciją ir jos veikimą pagal tam tikrą institucinę logiką, kurią simbolizuoja tiek bibliotekos kasdienės praktikos, tiek išorinės aplinkos spaudimas vadovautis tam tikrais kriterijais. Institucinės atramos leidžia paaiškinti skirtingų veikėjų ir veiksnių įtakos pobūdį konstruojamiems akademinų bibliotekų vaidmenims: jei normatyvinė profesinių tinklų įtaka skatina vaidmenų vienodumą, grįstą bendrais standartais ir profesionalizacija, tai reguliuojamoji autoritetinių veikėjų įtaka pasireiškia per išteklių priklausomybę arba politinės-teisinės sistemos suvaržymus. Siekiant plačiau išsiaiškinti institucinių atramų schemas taikymo galimybes, reikalingi tolimesni tyrimai tiek akademinėse, tiek kitų tipų bibliotekose ar atminties institucijose.

4. Tyrimo metu išsiaiškinta, kad konstruojamų vaidmenų stabilumas ir stiprumas priklauso nuo to, kiek jį remia ir palaiko įvairios institucinės jėgos. Didžiausią įtaką darančios institucinės jėgos – profesiniai tinklai, autoritetingi finansinę ar politinę paramą teikiantys veikėjai, taip pat kultūriškai suformuotas tipizuotos tam tikros bibliotekos veiklos vaizdinys. Šių institucinių jėgų įtakos pobūdis skiriasi:

a. Profesiniai tinklai kaip akademinės bibliotekas jungiantys instituciniai dariniai (įvairios asociacijos, konsorciumai, draugijos ir pan.) patenka tarp didžiausią įtaką darančių veikėjų trijų vaidmenų konstravimui: elektroninės informacijos vartų, technologinių inovacijų skleidėjos ir atminties saugotojos. Šie tinklai palaiko bibliotekų vaidmenų stabilumą visomis trimis institucinėmis atramomis: normatyvinis izomorfiškumas pasireiškia per bendrų standartų ir įsipareigojimų laikymąsi priklausant profesiniam tinklui; jungtis į tinklus skatina būtinybė racionaliai naudoti lėšas ir vadovautis instrumentine logika; modernios technologijos taip pat veikia kaip

neapibrėžtumą didinantis aplinkos veiksnys, dėl to inicijuojami profesiniai tinklai daro įtaką vaidmenų panašumui.

b. Autoritetingi finansinę ar politinę paramą teikiantys veikėjai bei įvairūs politiniai ir ekonominiai veiksniai atspindi reguliuojamosios institucinės atramos įtaką akademių bibliotekų vaidmenų konstravimui: skiriamas finansavimas ar vaidmenų patvirtinimas įvairiais teisės aktais, nutarimais ir kitomis institucionalizuotomis praktikomis užtikrina politinį konstruojamų vaidmenų stabilumą.

c. Kultūrinė-kognityvinė institucinė atrama akademių bibliotekų vaidmenų konstruktams suteikia ilgalaikį stabilumą: laikomų savaimė suprantamais vaidmenų reikalingumas nėra taip dažnai kvestionuojamas kaip kitų, nes visuomenėje yra kultūriškai suformuotas tipiškas bibliotekos veiklos vaizdinys.

5. Konstruojamų vaidmenų socialinis tinkamumas priklauso nuo išorinės aplinkos suteikiamo pripažinimo. Stiprus legitimacijos poreikis tam tikram vaidmeniui rodo jo tvirtumo stoką. Akademių bibliotekų vaidmenų legitimavimas vyksta keliais pagrindiniais būdais: akcentuojant tradiciškumą, vartotojų lūkesčių ir poreikių tenkinimą bei remiantis legaliai įtvirtintu veiklos pagrindu. Išorinės aplinkos institucinės jėgos homogenizuoja akademių bibliotekų vaidmenis, nes jie palaikomi aplinkoje galiojančių reguliuojamųjų taisyklių, normatyvinių standartų ir vertybių, spaudimo pritaikyti naujas technologijas ir programinę įrangą, atitikti motininių institucijų strateginius tikslus ir misiją, dalyvauti bendrų profesinių tinklų veikloje, paklusti platesniam Europos siekiui kurti kokybišką ir bendrą aukštojo mokslo erdvę ir pan. Tokios institucinės jėgos, iš vienos pusės, suvaržo akademių bibliotekų galimybes imtis iniciatyvos plėtoti naujus netradicinius vaidmenis, nes jie gali prieštarauti nustatytoms normoms bei taisyklėms. Iš kitos pusės, izomorfiškumas palaiko jau gyvuojančių vaidmenų stabilumą.

6. Informacinių technologijų tobulėjimas ir plėtra akademinėse bibliotekose prisideda prie daugelio vaidmenų: tiek elektroninės informacijos vartų ir technologinių inovacijų skleidėjos, tiek informacijos ir žinių valdymo ekspertės ar atminties saugotojos. Nuolatinis technologinis kismas – teigiamą įtaką turintis ir bibliotekų pozicijas sustiprinantis veiksnys, nes sudaro galimybes bibliotekoms plėsti ir tobulinti savo paslaugas, įtraukiant informacines technologijas kaip neatsiejamą atliekamų vaidmenų dalį. Kita vertus, informacinių technologijų keliamas neapibrėžtumas dėl bibliotekų ateities vaidmenų skatina bibliotekų strateginę partnerystę ir bendrus

projektus, profesinių tinklų kūrimą ir kitas bendradarbiavimo iniciatyvas. Tokiu būdu mimezinis izomorfiškumas tampa konstruojamų vaidmenų tvirtumo garantija.

7. Konstruojant vaidmenis išryškėja tam tikros artikuliacinių praktikų struktūros (diskursai), kurios apibrėžia akademinių bibliotekų vaidmenų gyvavimo terpę. Ši aplinka atspindi pagrindinius vaidmenų organizavimo principus, t. y. tam tikrą institucinę logiką, kuria vadovaujamosi tiek kasdienėse veiklose, tiek planuojant ateities scenarijus.

a. Modernumo, kokybės, rinkos ir kultūros diskursai prisideda prie Lietuvos akademinių bibliotekų vaidmenų konstravimo. Išskirtinai modernumo diskursas konstruoja bibliotekos mokslo ir studijų erdvės vaidmenį, modernumo ir kokybės diskursų sandūroje pozicionuojamas elektroninės informacijos vartų vaidmuo, išskirtinai kokybės diskursas daro įtaką informacijos ir žinių valdymo ekspertės, o modernumo, kokybės ir rinkos diskursų yra veikiamas informacijos tiekėjos vaidmuo. Rinkos ir kokybės diskursai konstruoja technologinių inovacijų skleidėjos vaidmenį, o kultūros diskursui, nors ir ne tokiam ryškiam kaip kiti, priskirtini kultūros skleidėjos bei atminties saugotojos vaidmenys.

b. Pagrindiniai modernumo, kokybės ir rinkos diskursai susiformuoja iš nuolatinio pažangių technologijų, optimalaus išteklių panaudojimo, vartotojų poreikių tenkinimo akcentavimo, kuris reprezentuoja ne tiek kultūros ir švietimo institucijos bruožus, bet veikiau efektyvios verslo institucijos požymius. Šie požymiai parodo ir institucinę logiką, paremtą efektyvumu, naudos, racionalumo kriterijais, kuriuos suformuoja modernumo ir rinkos artikuliacinės praktikos, o tinkamumo logika, pagal kurią akademinės bibliotekos atlieka joms priskirtus vaidmenis, kad patenkintų veikėjų lūkesčius bei poreikius, ryškėja kokybės diskurso ribose.

8. Atlikto disertacinio tyrimo rezultatai papildė akademinių bibliotekų vaidmenų tyrimų lauką naujomis įžvalgomis ir leidžia sugretinti mokslinėje literatūroje diskutuojamus akademinių bibliotekų vaidmenų pokyčius bei tendencijas su tyrimo metu užfiksuotomis Lietuvos akademinių bibliotekų vaidmenų reikšmėmis. Užsienio mokslininkų tyrimai nagrinėja akademinės bibliotekos kaip leidėjos ir mokslinių duomenų saugotojos bei skleidėjos vaidmenį, o Lietuvos valstybinių universitetų strateginiuose dokumentuose šių vaidmenų užuomazgų nėra. Tai patvirtina išorinės aplinkos svarbą naujų vaidmenų konstravimui: kultūrinės-kognityvinės institucinės

atramos įtaka palaiko tradicinių vaidmenų stabilumą, dėl to naujiems vaidmenims reikalingas legitimumas. Atsižvelgus į tyrimo rezultatus siūloma naujų vaidmenų įsitvirtinimą nagrinėti pagal tai, kiek fiksuojama juos remiančių veikėjų ir veiksmų, koks yra jų įtakos pobūdis naujiems ir tradiciniams vaidmenims.

9. Atliktas tyrimas ir jo rezultatai gali būti naudingi toliau plečiant šios srities tyrimų lauką: nagrinėjant viešąjį diskursą, aukštojo mokslo nacionalinius ir tarptautinius strateginius dokumentus, atliekant giluminius interviu su universitetų administracijos atstovais, bibliotekų vadovais, lyginant akademinį ir viešųjų bibliotekų institucines struktūras, jas reprezentuojančius vaidmenis, jų įsitvirtinimo bei kaitos procesus. Akademinį bibliotekų vaidmenį tyrinėti taip pat galima bandyti ir remiantis kitų diskurso analizės technikų pagrindu: pavyzdžiui, Fairclougho, Foucault, Van Dijko ir kitų mokslininkų siūlomomis diskurso analizės strategijomis.

Publications during the period of writing of the dissertation

Disertacijos rengimo metu paskelbtos publikacijos

1. Petraitytė, Simona (2011). Организационные основы работы университетской библиотеки: теоретический подход. *Вестник Санкт-Петербургского государственного университета культуры и искусств*, 2011, no 4, p. 60-62. ISSN 2220-3044.
2. Petraitytė, Simona (2012). Skirtingų akademinų grupių požiūris į akademinų bibliotekų vaidmenį: mokslinių tyrimų sintezė. *Informacijos mokslai*, 2012, t. 60, p. 135-151. ISSN 1392-0561.
3. Petraitytė, Simona (2014). Framing of Academic Libraries' Roles in the Strategic Documents of Universities: a Map of Factors and Agents. *Advances in Library Administration and Organization*, 2014, vol. 32, ISSN 0732-0671. (priimta publikavimui 2013 m. spalio mėn.).

Reports related to the subject of the dissertation presented at scientific conferences

Disertacijos rengimo metu atlikti tyrimai buvo pristatyti mokslinių konferencijų pranešimuose

1. Petraitytė, Simona. Institutional pillars of the academic library: a theoretical approach. Konferencija „60th scientific conference of postgraduates and students“. Sankt Peterburg state university of culture and arts, Library and information faculty. 2011 m. balandžio 13-14 d., Sankt Peterburgas, Rusija.
2. Petraitytė, Simona. University library as an institution: a theoretical approach. Tarptautinė VU Komunikacijos fakulteto konferencija „Komunikacijos ir informacijos mokslai tinklaveikos visuomenėje: patirtys ir išvalgos“, 2011 m. birželio 16-17 d., Vilnius.
3. Petraitytė, Simona. Akademinės bibliotekos ekspertinių žinių legitimavimas: Vilniaus universiteto bibliotekos atvejis. Tarptautinė konferencija „Sugrąžinta praeitis: prof. Levo Vladimirovo fenomenas ir mokslinių idėjų sklaida“, 2012 m. lapkričio 15-16 d., Vilnius.
4. Petraitytė, Simona. Constructing institutional roles through official discourse: Lithuanian academic libraries and their parental institutions. Tarptautinė konferencija „NORDISCO 2012: 2nd Nordic and Baltic interdisciplinary conference on discourse and interaction“, 2012 m. lapkričio 21-23 d., Linköping, Švedija.

Author details

Simona Petraitytė was born on January 9, 1985 in Šiauliai. In 2007 at the University of Klaipėda she was awarded Bachelor's Degree and diploma in journalism and in 2009 at the Faculty of Communication of Vilnius University successfully completed Master's Degree studies of Library and Information Centre Management. In the period from 2009 to 2013 Simona Petraitytė has been doctoral student at the Institute of Library and Information Science of the Faculty of Communication.

Since 2008 the author has been employed at Vilnius University Library: 2008-2012 librarian at the Centre of Scandinavian Studies of the Faculty of Philology and from 2013 Deputy Head of Customer Service Department of Vilnius University Communication and Information Centre. In 2010 conducted seminars in the field of heritage project management and in 2011 as part of her university didactics practice offered students of library science programme seminars on library management.

Fields of research: strategic expansion of academic libraries, changes in the roles of academic libraries, library management, processes of scientific communication, and aspects of employee motivation and satisfaction.

E-mail: simona.petraityte@mb.vu.lt

Informacija apie autore

Simona Petraitytė gimė 1985 m. sausio 9 d. Šiauliuose. 2007 m. Klaipėdos universitete įgijo žurnalistikos specialybės bakalauro diplomą, 2009 m. Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultete sėkmingai baigė Bibliotekų ir informacijos centrų vadybos magistro studijas. 2009-2013 m. Komunikacijos fakulteto Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų instituto doktorantė.

Nuo 2008 m. dirba Vilniaus universiteto bibliotekoje: 2008-2012 m. Filologijos fakulteto Skandinavistikos centro bibliotekininke, nuo 2013 m. – Vilniaus universiteto Mokslinės komunikacijos ir informacijos centro Vartotojų aptarnavimo skyriaus vedėjo pavaduotoja. 2010 m. Komunikacijos fakultete vedė Paveldo projektų vadybos seminarus, 2011 m. atliko Universitetinės didaktikos praktiką Bibliotekininkystės studijų programos studentams vesdama Bibliotekų vadybos seminarus.

Moksliniai interesai: akademinų bibliotekų strateginė plėtra, akademinų bibliotekų vaidmenų pokyčiai, bibliotekų vadyba, mokslinės komunikacijos procesai, darbuotojų motyvacijos ir pasitenkinimo darbu aspektai.

El. paštas: simona.petraityte@mb.vu.lt